

Kuressaare muinsuskaitseala kaitsekorra koostamise lähteülesanne

Sisukord

Sissejuhatus	1
Ajaraam	4
Eesmärgid	2
Lähteolukord	2
Alusmaterjal	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
Kaitsekorra koostamisele eelnev alusmaterjali kogumine	2
Hetkel kehtiv regulatsioon	2
Varasemad uuringud ning analüüsid	2
Muinsuskaitsealaga ja põhimäärusega seotud probleemid	3
Sihtrühmad	3
Saavutatav olukord	3

Sissejuhatus

2019. aasta 1. maist kehtima hakanud uue muinsuskaitseaduse alusel on Muinsuskaitseamet võtnud ette kaitsekordade koostamise kõigile 12 muinsuskaitsealale, sh Kuressaare muinsuskaitsealale. Kaitsekorrad asendavad seniseid muinsuskaitsealade põhimäärusi.

Uute kaitsekordadega määratakse¹ muinsuskaitseala nimetus ja piir; kaitse eesmärk; muinsuskaitsealal asuvate ehitiste väärtusklassid; kaitse eesmärgi tagamiseks vajalikud nõuded, sealhulgas vajaduse korral ehitamise tingimused vastavalt ehitiste väärtusklassidele, muinsuskaitsealal avanevad olulised sisevaated ning muud kitsendused; kaitsevööndi määramise korral selle eesmärk ja piir, sealhulgas muinsuskaitsealale avanevad olulised vaated; leevendused.

Kaitsekorrad valmivad kohalike elanike, kohaliku omavalitsuse (KOV), valdkonna ekspertide, seotud riigiasutuste ja Muinsuskaitseameti koostöös hiljemalt 2023. aastal. kaitsekorrad

¹ Kaitsekorra ülesehitus on kirjeldatud Muinsuskaitseaduse § 19 lg 5

koostatakse erinevaid osapooli kaasates, luues nii muinsuskaitseala hoidmiseks ja arendamiseks vajaliku ühise väärtussüsteemi.

Eesmärgid

Uue kaitsekorra koostamisega Kuressaare muinsuskaitsealale on eesmärgiks:

- **Muinsuskaitseala eripära senisest selgem ja täpsem defineerimine**, mille käigus vaadatakse üle seni sõnastatud väärtused, nõuded ja leevendused, neid täiendades või parandades. Kaitse eesmärk ning kaitstavad väärtused selgitatakse välja muinsuskaitsealal asuvate ehitiste ja kinnistute omanike, elanike ja vallavalitsuse koostöös arvestades erinevate osapoolte huve ja arengusoove.
- **Muinsuskaitseala hoonete jagamine väärtusklassidesse**, mis võimaldab edaspidi arusaadavamalt ja läbipaistvamalt selgitada nõudeid ja kitsendusi ning teha leevendusi sõltuvalt konkreetse hoone olulisusest muinsuskaitseala kontekstis: vähem kultuuriväärtuslikke elemente sisaldavate hoonete osas vähem piiranguid;
- **Arheoloogiliselt tundlike alade määramine, kus tuleb enne ulatuslikke kaevetöid teha eeluuringud.**
- **Muinsuskaitseala elanike ja laiema avalikkuse (pärandikogukonna) kaasamine kaitsekorra koostamisse:**
 - selgitada riigipoolset huvi ja eesmärki kultuuriväärtuste kaitseks;
 - leppida kokku kultuuripärandi säilimiseks vajalikes muinsuskaitsealastes nõuetes ja leevendustes muinsuskaitsealal paikneva korrastamisel, hoidmisel ja hooldamisel.

Lähteolukord

Olukorda hinnates on lähtutud senistest uuringutest ja regulatsioonidest. Kaitsekorra koostamise jaoks on koostamisel muinsuskaitseala hoonestuse inventuur ning kinnistustruktuuri analüüs.

Kaitsekorra koostamisele eelnev alusmaterjali kogumine

- Kuressaare muinsuskaitseala hoonestuse inventeerimine (2019-2020)
- Ajaloolise kinnistustruktuuri analüüs 2020

Hetkel kehtiv regulatsioon

- Kuressaare muinsuskaitseala põhimäärus, vastu võetud 17.06.2004 nr 220;
- Muinsuskaitseadus, vastu võetud 01.05.2019

Varasemad uuringud ning analüüsid

- Kuressaare Linnaatlas 1999

- Püüa, G. 2016. Kuressaare vanalinna muinsuskaitseala arheoloogiapärand. Eksperdi hinnang.
- Kuressaare muinsuskaitseala lühike ajalooline ülevaade ja 2019. a inventeerimisaruanne.

Muinsuskaitsealaga seotud peamised probleemid

- Muinsuskaitsealade elanikele jäävad ala piirangud ja kaitse eesmärk sageli selgusetuks, samuti jäävad arusaamatuks mõningatel juhtudel Muinsuskaitseameti senised kaalutusotsused.
- Kinnisvara korrastamisega seotud asjaajamine on teatud juhtudel aeganõudev.
- Ajalooline hoonestus on kohati kehvasti ehituslikus olukorras.
- Muinsuskaitseala nähakse ainult piiranguvööndina, mitte kui Eesti kontekstis ajalooliselt väärtusliku alana, millel on suur arengupotentsiaal
- Täpsustamata on vanalinna seisukohalt oluliste vaatesuundade paiknemine.
- Muinsuskaitseala leevendused pole üheselt arusaadavalt sõnastatud.
- Selgusetud on uushoonestust puudutavad muinsuskaitsealased nõuded.

Sihtrühmad uue kaitsekorra koostamisel

- mälestiste omanikud: eraomanik, kohalik omavalitsus, riik;
- muinsuskaitsealal asuvate ehitiste ja kinnistute omanikud;
- muinsuskaitseala kaitsevööndis paiknevate kinnistute omanikud
- kohalik pärandikogukond: ettevõtjad, elanikud, kohalikud ühendused, vabaühendused, kodanikuühiskonna esindajad, ka väljaspool muinsuskaitseala ja kaitsevööndit, kelle jaoks on muinsuskaitseala oluline avalik väärtus ja piirkonna(kogukonna) identiteedi kandja
- muinsuskaitse korraldajad: riik (MKA) ja kohalik omavalitsus;
- looduskaitse korraldajad: riik (Keskkonnaamet) ja omavalitsus;
- Turismi edendajad: ettevõtjad ja omavalitsus.

Mida soovime saavutada?

- muudatused ja leevendused on läbi arutatud ja arusaadavad ning seeläbi motiveerivad muinsuskaitseala kinnisvara omanikke ja elanikke ning muinsuskaitsealaga seotud pärandikogukonda kultuuripärandi hoidmisel ja hooldamisel,

- regulatsioon on selgem, muinsuskaitseala erinevate piirkondade ja hoone tüüpide väärtustel põhinev ja seeläbi arusaadavam, arvestades muinsuskaitseala ja hoonete eripärasid;
- suureneb hooldatud ajalooliste hoonete osakaal ning uhkuse tunne pärandist kui avalikust väärtusest;
- paraneb kodanike, ametite- ja asutustevaheline koostöö vanalinna väärtuste hoidmisel;
- Ühise platvormi loomine, kus kaitstavad väärtuslikud objektid (nii üksikobjektid, maa-alad, hooned) koos nendele omaste väärtustega, oleksid seotud konkreetsete piirangute ja ka leevendustega, et aidata kodanikel paremini tegevusi planeerida ning muuta ka riigi tasandil (MKA, vald) otsuste tegemine läbipaismavamaks ja selgemaks;

Ajaraam

Joonis protsessist.

